

Capitulum
D. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Capitulum
D. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

D. 9.

D. 9.

Deus qui scitis tuos abdon **Evangelium**

INDEX ORATIONI: II. UO.

Summa hinc hoc comprehensarum

- I. Solemnia Anni Secularis Academiae
Francofurtensis.
- II. De Auxilio Spiritus Sancti, Gleditschii.
- III. Gratulatio de recuperata Alba Regali
Mansfeldi Praesidi.
- IV. Gratulatio Christiano II. Electori Saxe
nie deo Actam Theodoro Sibi.
- V. Publica Gratulatio Actio pro Regni
Regni Britannici consecratione Sina
m. J. teni.
- VI. In Funere Georgii Frederici Ducis
Brandenburgensis Tachmanni.
- VII. De Illita et Morte Johannis Frederici
II. Capitani Ducis Saxonie, M. Wilkii.
- VIII. Illite Corneliae Senita Heckenberg.
- IX. Hypothesis Scholastica Boni et Mali
M. Heideri.
- X. In Funere Boni Militis et Strategii
M. Segittarii.
- XI. De Communiore Zangeri.
- XII. De Mutatione Reipublice Henrici à Geisler.
- XIII. De Anno Jubilaeo 1800 D. Raackebach.
- XIV. Programma Publicum N. C. Oue
ni Guntzeri.
- XV. Programma Gloriosa Facultatis
Witebergensis.
- XVI. Actus Doctorum D. Balduini.
- XVII. Parentatio Lutheo Sabita M. Samseni.
- XVIII. Oratio memoriae D. Rangi
Sabita M. Schmidt.
- XIX. Oratio Parentalis de P. Mylio
D. Hutteri.
- XX. Chronologia de Theologorum
quorundam opibus M. Raackebach.
- XXI. Idolum Calumniam M.
Zephyri.
- XXII. Oratio de Dissonantia Harmoniae
Philippo-Ramere in Logica.
- XXIII. Oratio de Utilitate et Necessitate
Logicae Jacobi Martini.
- XXIV. Discursus de Am. Uero facti pro
tuum Legum Naturam esse.
- XXV. Oratio de Aeternitate
D. Meureri.

INDEX GRÆCUM

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Deus qui scis tuis abdon

Euangelium

H

3

ORATIO
DE AUXILIO SPI-
RITVS SANCTI IN
MARTYRIBVS:

In Splendida Generoso-
rum Baronum, Reverendissimorum & cla-
rissimorum Professorum, Nobilisque & Eru-
dita studiosæ juventutis
coronâ:

*In celeberrimâ VVitebergensium Academia
II. Pentecostes feriâ recitata.*

ab

ENGELBERTO STRIDTHORSTIO
HAMBVRGENSI.

VVITEBERGAE,
Typis Cratonianis, per Iohan. Gorman.
ANNO M. DC. VII.

69

3.

MAGNIFICIS, EXCEL-
lentissimis, Clarissimis, Pru-
dentissimisq; Viris, generis splendore & eruditio-
ne, magnorumque in Patriam meritorum
multitudine conspicuis,

DN. ERICO à FECHTA, inclytæ Hamb. Reip. Cos.
seniori,

DN. THEODORICO RHADEMINO, I. U. D.
ibidemque Syndico,

DN. VVARNEBOLDO SCHRODERO, apud
eisdem Senatori seniori,

DN. HENRICO VVICHMANNO, ejusdem Reip.
senatorij ordinis Viro.

Nec non

AMPLISSIMIS ET PRÆSTANTISSIMIS, HV-
manitate & auctoritate, gravissimarumq; rerum admi-
nistratione spectatissimis Viris:

DN. LVCAE BECKMANNO,

Reip. Hamb. Ecclesiæ Petrinæ

DN. BARTHOLDO BECKMANNO,

eiusdem, Ecclesiæ Catharinianæ

{ Præfctis & cor-
poris Christi ju-
ratis.

*Dominis Mæcenatibus omni observantiæ
cultu dignissimis*

Oratorium hoc exercitium

Consecro

Engelbertus Stridthorstius
Hamb.

RECTOR ACADEMIÆ
Vitebergensis,

BARTHOLOMÆUS REUSNERUS
I. U. D. & Prof. Publ.

S. P.

Inter alias complures appellationes, quibus SPIRITVS SANCTVS augustissimæ, sacratissimæque Vnitrinitatis diuinæ Persona tertia, in literis ab ipso inspiratis, passim & afficitur & colitur: principem facile locum obtinet, ac familiam quasi ducit, illa, qua PARACLETVS nominatur. Græcis porro *παράκλητος* primaria significatione dicitur is, qui accersitus ac rogatus favet ac patrocinatur alicui in iudicio, unde etiã pro intercessore ac deprecatore accipitur. In literis sacris partim exhortator, partim & multo quidem frequentius, ac rectius consolator exponitur, hoc est *παρηγορητής*, ut est apud Hesychium. Quarum appellationum, ac rei potius ipsius appellationibus illis subjectæ vim, efficaciam, & veritatem tum omnes Christiani in terroribus conscientie experiuntur: tum beati martyres clarissimè ac luculentissimè semper invicto animi robore, & in assertione veritatis, & perpeffione acerbissimorum suppliciorum ostenderunt. Quo de genere quid sit, cur hic prolixiorẽ sermonẽ insituamus, aut materiam Theologicam nostri, ut ita dicamus, fori faciamus? Hesterno die pro concione præclara quædam ac divina dicta sunt, & dici

ac legi quotidie plura possunt. Cæterum cum honestus & doctus adolescens ENGELBERTVS STRIDTHORSTIVS Hamburgensis, Philosophiæ ac Theologiæ studiosus hac ipsa de re, nempe DE AVXILIO SPIRITVS SANCTI IN MARTYRIBVS orationem piam & eruditam conscripserit, eamque postea à concione pomeridiana hora secunda pronunciare in publico constituerit: non abs re facturos arbitramur, pietatis & doctrinæ studiosos, si ad eam auscultandam frequentes ac benevoli convenerint. Propositum feria secunda Pentecostes M. DC. VII.

Ad Ornatiss. juvenem,
DN. ENGELBERTVM STRIDTHORSTIVM,
amicum suum charissimum.

*R*ecte declamas, sub cade & sanguine vates
Quod speraverunt muneris esse DE I.
Ecquis credat enim morientum sanguine nostrum,
Absit si numen, convaluisse gregem?
Sanguine crevit opus, quod sanguine subvertendum
Credidit hostilis turba profana schola.
Inunc, qui præcepit, qui strenuus ire videris
Ad mortem, ut vires experiare tuas.
Dum procul est hostis, facile est optare duellum!
Et maris in portu non timuisse minas!
Sed nemo morti caput objectabit acerba;
Et nemo absq; DE I numine martyr erit.

M. Iacobus VVerenb.
Hamb.

ORATIO

De auxilio Spiritus sancti in Martyribus.

Quæ singula eloquen-
tiæ tyronibus ad dicendum se accin-
gentibus timorem incutere consue-
verunt, ea mihi hoc temporum tra-
ctu sese offerunt universa. Sive enim loci dignitas
commovere dicentem nonnihil potest, VViteber-
gæ dicimus: sive audientium splendor, magna le-
ctissimorum virorum præsentem coronam dicimus;
sive ipsa materiæ majestas, dicendique ratio, ita
dicimus, ut nobis exiguo tēpore de Spiritus sancti
in martyribus auxilio, deq; illorū constantia, mor-
te, tormentis deniq; varijs in hoc sacro certamine
verba sint faciendā. VVitebergæ dicere, si quisquā
est, qui parum putet, eum non hujus modò urbis,
sed totius orbis quasi hospitem esse, & in maxi-
marum rerum ignoratione versari necesse est.
Ecquis enim est hodie tam hyeme asper, tam per-
petuo solis ardore exustus in terris locus, quo non
hujus præstantissimæ civitatis, fama pervalerit?

A 3

quæ

quæ gens tam fera, quis populus tam immanis, & ab omni hominum consortio remotus, cujus mentem non imbuerit hujus eruditionis emporij celebritas? quæ denique hominum natio tam barbara, & à literis aliena, quam non jam pridem VVis teberga non modo nominis sui splendore, verum etiam admiratione compleverit? Hæc vero firmamenta Academiae, hæc ornamenta Germaniæ, hæc virtutum omnium artiumq; præclarissima lumina perturbationis non parum dicenti afferre, quis est qui miretur, cum ad unius hominis aspectum ipsi eloquentiæ principes legantur obmutuisse. Ac cæteris quidē vel exercitatis, vel materijs in profanis & Philosophicis argumentis versantib9 unicū hoc consolationis & instar excusationis datur, ut, si dicendo quod velint, non consequantur, materiæ, quam tractant, jejunitatem accusent; quid ergo mihi tandem animi esse putatis, qui homo adolescens ephēbis oratorijs nondum excedens, sacra, quæ semper amplissimam dicendi segetem in se continent, oratiuncula mea complecti sum conatus, adeò ut, si cum asperitate quadam in aures animosq; audientium, ea influxisse, aut à sacratissima divinæ voluntatis amussi nostræ mentis apex delirasse videbitur, causa nulla sit, quin omnes accusandam potius nostram temeritatem, quam imbecillita-

cillitatem sublevandam existiment. Non vero temerariè hoc factum à quoquam reputari velim, quasi me de sacris ita dicturum plane confidam, ut rerum magnitudini orationis pulcritudo respondeat, & quidem meo me pede metiens: sed quod eius, Spiritus sancti puto, ope & consilio utar, cujus auxilium nobis semper paratum esse scimus, præcipuè quando ipsius res agitur; hinc me spes tenet non exigua, imò certissima, futurum, ut ille me, sicubi difficilibus & scrupulosis in mysterijs versabitur oratio, ille inquam me ducat, clariori luce mentem illustret, comiterque viam monstret. Et quidem si nautæ, posteaquam exili se lembo exeruerunt, & in littore agere navem didicerunt, tandem & triremem sibi gubernandam suscipiunt, apertoque mari perito nauclero præmuniti se committunt; cur ergo oratiunculæ meæ vela contraherem, remosque inhiherem ipso Spiritu sancto doctore & ductore fretus, qui, licet amplissimum sacrarum literarum mare ingrediar, ad optatos tamen portus provehere facillimè poterit.

Dicam ergo qua animi constantia, quibus Spiritus sancti donis & præsijs ornati & armati sanctissimi martyres, omnes cruciatuum molestias devorarint, nullum supplicij genus detrectarint, imo omnes humanos eventus inferiores quam
suos

suos animos esse putarint, majoremque in adver-
sis quam secundis animum habuerint. Cui oneri
ferendo adolescens ego, cui tantam copiam facul-
tatemque dicendi natura negavit, cum non suffici-
am, te o æterne Deus ter sancte patris cœlestis spi-
ritus humilimè precor, ut splendore divini tui lu-
minis mentem meam irradies, meæque oratiun-
culæ cursum cœlesti favoris tui aura prosequaris.
Vos vero Illustris ac Generosi Barones, viri Reve-
rendi, Excellentissimi, Clarissimi, teque nobilis-
sima doctissimaque juvenum cohors, quæ studio-
rum lacte nutritis, studiosissimè rogatos volo, ut,
sicuti in ludo pilæ, alterius est commodè mittere,
alterius etiam si quid erratum est, bellissimè exci-
pere, & arte corrigere, ita & vos inquam, si quid
minus convenienter dictum exciderit, in partem
flectatis benigniorem.

Quam tristis veræ Ecclesiæ jam inde à primo
mundi exordio fuerit facies, qui hostes quanto fer-
vore & ardore eidem semper malignum pedem op-
posuerint, in eoque vires & opes suas experti sint,
ut alijs, & toti si potuissent, terrarum orbi pestife-
rum novarum opinionū virus afflarent, omnesq;
contra sentientes ex numero virorū exturbarent,
imò infra etiam mortuos amandarent; non est ut
multis planum faciam, cum tam Prophetæ quam
Aposto-

Apostoli unanimi consensu & concentu prædixerint, vulgoq; tritum illud comprobet distichon:

Sanguine fundata est Ecclesia, sanguine cœpit,

Sanguine succrevit, sanguine finis erit.

Illud etiam luce meridiana clarius elucet, quod sicuti arcturus semper supra terram versatur, nunquam mergitur; sic Ecclesia licet sit agitata & pressa, nunquam tamen est oppressa, omniq; fuerunt tempestate, qui quaslibet hæreticorum minas fortunæque fulmina constantissimè contemnere potuerunt, quorum nempe animos tantus verbi cœlestis zelus exedit, ut quibuslibet periculis sua capita præoptarint ponere, quam vel tantillum à vero DEI cultu avelli; ut non incommodè de ijs dici possit q; olim Lacædemonij, Philippo Maced. Regi, omnia quæ conarentur se prohibitorum per literas minitanti responderunt, quærendo, num se esset etiam mori prohibitorus. Sed an hic invictus in malis animus humanum quid duntaxat redolet? an tantæ hominis animi angustiaë tantos cruciatus superare poterunt? Minimè. Habuerunt enim quò confugerent, ubi conquiescerent, cujus in virtute & suavitate omnes curas doloresque deponerent, ipsum DEum Spiritum sanctum, qui solus ille est consolator optimus, & dulcis animi hospes, infirma nostri corporis, virtute firmans perpeti.

B

Ad

Ad hunc portum fideles magna jactati hæretico-
rum tempestate aspirarunt; hic est ille DEus, qui
dissipatos homines in societatem vitæ convocavit,
his eos primò Dei & mutuo charitatis amorisque
inter se vinculo, deinde vera fide, tum literarum &
votum communionem junxit, hujus virtute piorum
martyrum animi corroborati providentes quid in
morte boni sit, cum cantu & voluptate corporis
soluti ergastulo in cœlum evolarunt: huic soli ac-
ceptum est ferendum, quod semper in sanguine,
ferro, fuga versari, illorumque pars in crucem agi,
pars bestiis obijci potuit. Hominum enim menti-
bus Spiritus sancti auxilio non interveniente vir-
tus hæc nunquam committitur: nostrum siquidẽ
non est Christi mandato obsequi dicentis: qui a-
mat animam suam, perdet eam. Divinæ particu-
lam mentis & haustus ætherios sapit, cum D. Pau-
lo posse dicere: Nec mea vita chara est mihi. Quid
ergo? *Est DEus in nobis agitante calescimus illo,*

Impetus hic sacrae semina mentis habet.

Sed videri hæc possunt obscuriora, cum sine appo-
sitione exemplorum lentius disputentur, morte
atque martyrio illustranda sunt illorum heroum,
qui in officina hac Spiritus sancti politi ac limati
quosvis cruciatus, quælibet tormentorum genera
ne ingemiscientes quidem, imò etiam lætantes per-
ferre potuerunt. Quæro igitur à vobis num ullum
alium

alium auxiliatorem habuisse videantur septem illi
juvenes, quorum in libris Machabæorum fit men-
tio, qui inter acerrimos cruciatus è corporum vin-
culis tanquam è carcere ad DEum summa animi
altitudine & alacritate commigrarunt. Ponite vo-
bis ante oculos unumquemq; istorum. Vultis, in-
cipiam à Machabæo, qui primus in ordine fuit, na-
tuq; maximus; vultis ab Abero secundo illo, qui
martyr, cum ipsi dolorum faces admoverentur,
fortior imperante, torquenteq; constantior, quam
suavis est, inquit, mors omnigenis pro Deo vulne-
ribus inflicta, imò tantò suavior, quantò cum spe
majore recipiendæ mercedis accipitur. Omitto re-
liquos. Sunt enim omnes pares inter se, præter ulti-
mum illum Iacobum natu minimū, cujus nascen-
tis vagitus quidem diverso tempore, sed non men-
te terra excepit, qui etsi reliquos fratres constantiâ
non superare, attamen cum illis in ea certare vide-
tur, dum ad flammivomis ignibus succensam sar-
taginē accurrens Antiochum his, ut Iosephus scri-
bit, verbis affatur: scelerate tyranne tu effigiem tu-
am laceras, tu in torquendo nihil proficis, quicquid
fieri tua regia potestas jusserit, justissimum putas,
linguas eruis, ungulas injicis & humana corpora
igne consumis. Illi quidem qui hoc pertulere, gau-
dium æternæ salutis acceperunt: tu vero quic-
quid pœnarum singulis intulisti, solus exolves.

B 2

Te

Te conscientia stimulat maleficiorum tuorum,
te metus exanimabit judiciorum, quocunque aspi-
cies, ut Furia sic tuae tibi occurrent injuria, quae te
respirare non sinent. Ne vero me obsecro gratiam
absteullam sperare confidas; sequar fratres, & in
legis observatione perdurabo. En magnam vim
pietatis! En incredibilem divinae virtutis speciem!
En constantiam non puerilem sed senilem, quae
non annorum numero & solstitijs, sed Dei amore,
& Spiritus sancti adminiculis merito est aestiman-
da. Cujus praeterea auxilio reliquos quinq; fratres
acerrimos doctorum aculeos putatis tolerasse, nisi
hujus unius Spiritus sancti beneficio? Danielis por-
ro dum saevis leonum dentibus cibus in foveam ali-
quot pedes humi depressam conjicitur, commen-
dare constantiam, non multum nostra laborabit
commentatio. Elaiam senem, cui, cum ministerio
prophético annos circiter octoginta fidelissimè
functus erat, impius rex Manasses arietum more
nutritionis mercedem, ferrâ nempe dissecans
persolvit, latere quoque patiar. In enarrandis triû
Danielis sociorû laudibus muta nostra erit oratio.
Sed quorsum hæc tam altè repetita dicet forte qui-
spiam? Age ergo ne tantû vetera meditemur, pro-
piora videamus. Quemadmodum enim in beato-
rum insulis dicuntur esse arbores quaedam aspectu
jucun-

jucundissimæ, quarum in ramis toto anni tempore cernere est alios fructus jam mites, alios maturescentes, alios pubentes adhuc & in primum florem se induentes: sic tam in Veteris quam Novi Testamenti Ecclesiæ agro, ejusque pomarijs quilibet mundi ætate innocentes extiterunt martyrum flores, quos in medio frigore infidelitatis exortos velut primas erumpentes Ecclesiæ gemmas quædam persecutionis pruina tyrannorumque calor perulsit. In hoc igitur numero primum quasi ægmen *πρωτάγῳ* Stephanus videtur ducere, adversus quem, cum Judæi irarum stimulis perciti nec ruere nec furere desinerent, non patronum quæsit in summum vitæ discrimen adductus, nec eis supplex fuit, sed adhibuit stupendam hanc in martyrio constantiam, à magnitudine animi ductam, Spirituque sancto confirmatam non proprijs haustam viribus, supremoque vitæ die de hoc ipso Spiritu sancto multa disseruit, & paucis ante mortem horis, cum eam effugere se non posse videret,

Ivit ovans animis, & spe sua damna levavit:

& cum penè lapideo amictu ab eis miserrimè esset superindutus, locutus ita est, ut non ad mortem trudi, verum in celum videretur ascendere; imò gravissimis precibus apud patrem cœlestem jam jam extremum Spiritum effundens pro eis interce-

B 3

dit,

dit, qui torvo vultu minas profundentes & lapideos ictus ingeminantes tergo suo furenter instabant. O pietatem omnibus seculis prædicandam! O ardorem animi memorabilem, & in fastis eximie alicujus notæ adjectione notandam! O Spiritus sancti præsentia & firma fides quid non perfers, ubi semel generosos martyrum animos occupasti! Quibus porro præsidijs immeritum subire supplicium D. Petrus potuit, isne quibus superstitiosi volunt, an hujus solius virtute? Paulum Apostolum, quem eodem cum Petto die diversis supplicijs & locis vigesimo nono Junij die Romæ occisum esse historia docent, si quis roget, quo usus autore truculentissimo tyranno Neroni jugulum libens præbuerit, annon ad hujus, Spiritus sancti puto, tutelam se confugisse responsum feret? Cui non est auditus Beatissimi Patris Cypriani in martyrio triumphans, qui, cum nuncio ad ipsum perferretur, Cyprianus gladio feriat, in profundenda voce omne corpus intendens exclamat, Amen. tanta perfusus læticia, ut viginti portiones auri in sumptum carnifici dedisse literarum monumenta testentur. Vincentij verò cruciatus si non pictos sed infictos videremus, quis nostrum esset tam excors, quem non moverent? At quibus præsidijs septus tantos dolores potuit perpeti? Spiritus sancti. Hic ille est, qui consolatur

solatur mœrentes, afflictos excitat, jacentes erigit,
hic innocentibus est præsidio, fidelibus ornamēto.
Cujus ope nixus Babylas Antiochenus Episcopus
una cum tribus liberis ad exitum vitæ vocari, &
injustum incurrere supplicium maluit, quam vel
tantillum ab religione officij declinare? Spiritus
sancti. Cujus instinctu & adhortatione verè Theo-
dulus Olympij, præfecti Romani filius unà cum
patre acerrimis potuit subijci tormentis? Spiritus
sancti. Nimirum ut Olympi cacumen, si historijs
credimus, altius est, quam ut eò ventorum flatus
pertingant: sic martyrum animus, Spiritu sancto
vires suggerente, sublimior & excelsior fuit, quam
ut istos flatus senserit furentiū, & nil nisi tormen-
ta, flagra, crucem spirantium tyrannorum. Stetit il-
le ut in medio mari edita & altissimis defixa radici-
bus rupes: cujus summa fluctus ne attingunt qui-
dem: infima sic verberant, non ut eam commove-
ant, sed ut ipsi frangantur. Quem non delectat D.
Laurentius, quamque elato animo est! etsi enim
condolemus cum legimus, tamen qui sic perit, nul-
lo modo interit. qui cum coniectus in craticulam
impij jussu Præfecti tam constanter gravissimos
dolorum morsus sustinuit, ut adusto jam altero
corporis latere ad Præfectum astantem, qui in eum
erat teterrimus, ridens ferè dixerit:

Con-

*Converte partem corporis
Et fac periculum quid tuus
Præfectus inverti jubet.
Et experimentum cape*

*Satis crematam jugiter,
Vulcanus ardens egerit.
Tunc ille: coctum est, de vora,
Sit crudum an assum sua vius.*

Lusit vir sanctissimus extremo spiritu, cum jam præcordijs conceptam mortem contineret, & tantam vultus læticiam præ se tulit, ut non prunis assari, sed quasi substratis rosis refrigerari videretur. Proh Deum immortalem quæ est, si non hæc insignis appellanda est à Spiritu sancto profecta patientia? An non hæc est pietas? An non hoc eximium constantiæ lumen? Quantum præterea robur & æs triplex circa pectus B. Ignatio fuerit, quis est quem fugiat? qui cum à sævis leonibus hospes acciperetur, illosq; rugientes audiret inquit: frumentum Christi sum, & per dentes bestiarum immolor, ut mundus panis Dei inveniar. De hoc Ignatio referunt, quod in educatione ad supplicium nisi nomen Iesu sonarit. qua re permoti cor ipsius dissecuerunt, in quo aureis literis nomen Iesu impressum atque insignitum fuit, quod cuius auxilio factum sit nullo consilio assequi possumus, nisi Spiritum sanctum consulamus, qui tantum Christi amorem in ipso excitavit, ut nomen hoc ipsi semper ob oculos erraverit, hoc cogitarit, hoc somniarit, ejus curam ne mors quidem ipsa adimere poterit,

tuerit, sed in ipso etiam cadavere vivi olim cordis
domicilio cœlestem motum ac vestigium relique-
rit; non secus, ut concitato navigio, cum remiges
inhibuerunt, retinet tamen ipsa navis motum &
cursum suum intermisso impetu pulsuque remo-
rum. Possem hoc loco evagari latiùs, & id quod di-
xi, tum pluribus, tum recentiorib9 stabilire exem-
plis, nisi sentirem occurrendum esse satietati auri-
um animorumque vestrorum. Quamobrem his
non nihil sepositis dubij alicujus solutionem audi-
endo reficite, vos quæso auditores. Non minus ad
verum cognoscendum martyrium pulcherrima,
quam ad moderandam religionē necessaria quæ-
stio est, quidnam discriminis Ethnicorum & pio-
rum martyrum cruciatibus intercedat, cum & de
illis iisdem potuisse affligi supplicijs, in ijsque sum-
ma fuisse animi constantia historix testatum faci-
ant, quod mentis oculos per antiqua Romanorum
decora circūferendo, Socratis, Theramenis, Quin-
ti Scævola, Cyrenæi Theodori, Zenonis Eleatæ,
calani Indi aliorumque maximorum virorum ex-
emplis posset demonstrari, in ea res longius nos
ab incepto traheret. Quid ergo? duo licet patian-
tur & faciant idem, non semper est idem, quod illi
ipsi astruere videntur, dum in suis libris eisdem
labores non esse æquè graves Imperatori & militi

C

toties

toties clamitant. Aliter longè catuli olent, aliter
sues. Illi sub Imperatorum lignis fortiter aut pa-
triam defenderunt, aut imperij fines protulerunt,
hi vero sub Christi vexillis pro defensione cœlestis
patriæ veræque fidei & religionis occubuerunt: il-
li laboribus susceptis periculisq; aditis mercedem
rerum gestarum gloriam mundanam imò vanam
desiderarunt, hi Christi honorem quærentes im-
marcescibilem & æternam coronam reportarunt:
Illi furentis animi impetus ratione non cohiben-
tes nullo cogente lucis usuram amiserunt, hi meli-
ora edocti & rectius sapientes Spiritu sancto duce
vita excefferunt, ut non minus acutè quam verè
D. Augustinus in hanc sententiam dicat, quod illi
infeliciter sint felices, hi vero feliciter infelices; præ-
sertim cum non pœna sed causa martyrem faciat,
nec ubi non est veritas Christi, ibi non sit veritas
martyrij. Quem igitur non puderet ab animis ma-
la consuetudine imbutis, vel potius horrenda su-
perstitione seductis petere testimonium veritatis.
Sed unde egressa est, eò se referat oratio. Cum for-
titudo virorū maximè peculiaris virtus sit, & in ijs
efflorescat ac vigeat maximè, nec tantam mereri
admirationem videatur, in illorum exemplorum
enumeratione, hoc loco longius immorari nolo,
sed

sed paucissimis quoque de foeminis agam, ut si eas etiam in hac sacra militia fortissimas fuisse cognitum fuerit, tantò Spiritus sancti vis & efficacia evadat illiustrior, quantò illarum natura est mollior, & ad propullanda incommoda calamitatesq; preferendas infirmior. Agatha virgo Catanensis Quintiano Siciliae proconsuli extrema minitanti, nisi Dijs rem divinam faceret, animosè respondit, se Deo vero, non Dæmonijs litaturã, cumq; fidiculis atque equuleo cruciaretur, delectari se tormentis non tritari dixit. Insuper cum ille mammillam ipsi à pectore abscinderet, his illi insultavit verbis: lævissime tyranne, nonne te pudet in me amputare, quod in matre suxisti? sed nihil obtines, nec illud quod optas, optatum feres. Habeo enim quas avellere non potes internas fidei speique mammillas, quarum alimento reparatur in me sustinendi virtus. Res certè dignissima, in qua non modò homines, sed ipsas pecudes obstupescere, ac si fieri posset, etiam erubescere oporteat. Iam vero quis Agnetis Romanæ virginis ad extremum usq; Spiritum in morte constantiam vel fama vel auditione non cognovit? Sabinæ etiam piæ & beneficæ sanctorum hospitis summam in martyrio patientiam quis non suspiciat & admiretur?

C 2

Refert

Refert D. Basilius de nobili quadam foemina, cui propter confessionem Evangelij carceri inclusæ cum daretur optio aut moriendi aut DEVM abnegandi, quod incredibili animi altitudine in hanc sententiam responderit: valeat vita, pereat pecunia: famula Christi sum; quodq; cum ad supplicium raperetur, circumfusam turbam non minus constanter quam fortiter in hunc modum affata sit: O mulieres virginesq; meo exemplo monitæ ad consequendam vitam æternam strenuas. vos præbete pugnatrices effoeminata illa foeminarum mollitie procul valere iussa. Clementissimus enim noster Pater cœlestis nos etiam mulieres ad imaginem suam formari, & ex viri ossibus architectari voluit, ut & nos viriliter pugnemus. simulque his dictis læto animo igni se immisit. Tantum nempe valuit Spiritus sancti etiam in simplicioribus auxilium, ut verus DEI amor nullis machinis aut tormentis ex piorum animis exuri, & licet corpora caperentur, animus certè capi non potuerit. Divæ tandem Catharinæ in martyrio fortitudinem nullo adhibito nostræ prædicationis lumine omnium mentibus sese iugerere, non est quod dubitem. Alexandria virgo hæc regio, ut quidam volunt stemmate in lucem prodijt, studiis Philosophicis à primis annis nutrita & erudita, unaque cum

cum ætate in veri DEI agnitione tantos fecit pro-
gressus, ut Splendidissimè de ea differens magni,
nominis viros in suam sententiam pertraxerit, ad-
que DEum converterit. Quod cum Cæsar Maxi-
minus in rem suam non futurum sentiret, subtili-
ter ad seducendum inducta oratione ad animum
illius sensim ac leniter accedens, multum suavita-
tis, plurimumque mellis pollicetur, secundumque
à regina locum ei offert, si à Christi fide successio-
nem facere velit. Verum voto suo cum frustrare-
tur, & arte nihil obtinere se posse videret, tantus
illum invasit furor, ut vitam sibi acerbam putaret,
nisi eam è medio sustulisset. Quare rotis ex ferris
ferreis, clavis gladijsque confectis eam comminui
atque excruciarì mandat, sed frustra. De cœlo
enim missum fulmen eas disiecit, indignans quasi
& nefas ducens, clavis illud cor trajici, quod tanto
DEI amore transfixum esset: unde tandem capite
truncata ultimum vitæ spiritum clausit. O virgi-
nem verè viraginem, præsentibus multis miseran-
dam, posteris omnibus mirandam, cujus splendo-
ribus Luna succumbit, nec se, quamvis mundum
impleat, cum illius fulgoribus comparabit. O verò
mortem beatam, quæ verè fœnus est, non funus,
quæ vitam etsi adimit, non tamen perimit, sed
doloribus liberatam, & quasi è molestissima vitæ

custodia emissam ad jucundissimam cœlestemque vitam transire facit.

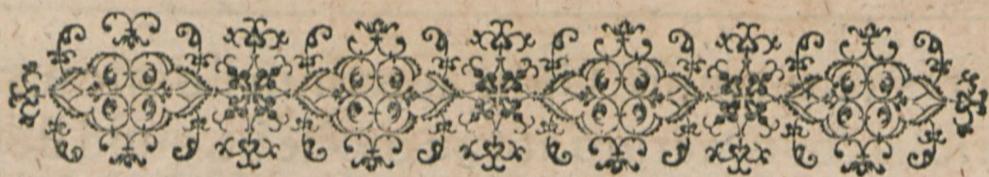
Hæc tam virorum quam foeminarum exempla satis superque declarant acerbissimis martyrum doloribus, variisque & undique circumfusis molestiis & malis solum Spiritum sanctum suo præsentissimo auxilio subvenire; quæ si singula vos non movent, universa certè inter se connexa atque conjuncta movere debebunt. In hæc mentis aciem ingenique sui nervos, præcipuè vero circa hoc tempus pium quemque intendere ipse Deus vult, religio suadet, pietas jubet. Habuerit licet illorum vita præclara multa, non deest in morte quod imitemur, quod admiremur, quod calcar addere possit, hos sequi, licet non omnes possimus assequi. Quomodo enim pictores, quando imaginem unam ex altera exprimere volunt, crebro respiciendo ad propositum exemplum, formam illam ad suæ artis & industriæ opus inde transferre student, eadem ratione Christianos nos ad sanctorum hominum martyria oculos mentemque sæpissime oportet convertere, tanquam ad viva & in cordibus nostris quasi spirantia exempla, quodque in illis boni est, ad usus nostros adjungere, ut & in simili ascendæ veritatis negocio prævisi teli mollior cadat ictus, nec instar ignavi militis ducem nostrum gementes

mentes sequamur. Cum autem in hominum pe-
ctoribus cor tenerum atque molle sit, quod dolore
quasi tempestate quatitur, & spiritus quidē prom-
ptus, at caro infirma deprehendatur, à te, ô sanctis-
sime æterni Patris & Filij Spiritus, opem suppliciter
petimus: Da tu nobis eandem constantiam, quam
his martyribus inspirasti, præ ductor glaciem fran-
ge, exercitumq; tuum ex varijs gentibus composi-
tum perq; rotum terrarū orbem diffusum instrue,
ut contra omnes portas inferorum, contra omnes
furores Diabolorum, & adversus rabiem ac tyran-
nidem hujus mundi spiritualia nostra arma expe-
ditissima habeamus, nec juxta præceptum tuum
metuamus nobis ab his qui occidunt corpus, ani-
mam autem non possunt occidere. Cōfirma nos
etiam ô fortissimè DEUS, ut sub tuis vexillis mili-
tantes ad extremum usq; halitum constanter & for-
titer à tuis stemus partibus, ne turpiter fugam acci-
piamus, ne promissis, & præmijs seducti, vel tor-
mentis & carcere coacti à te deficiamus, sed hosti-
um nostrorum adventum semper expectemus,
quippe quos plane fugiat, qua illi nos hora exce-
pturi & oppressuri expectent.

Da vires animis, da nescia pectora frangi;

Vi libeat nusquam cedere magne DEVS.

D I X I.

In Doctissimi & Humanif-
simi juvenis,

ENGELBERTI STRIDT-
horstij Orationem de auxi-
lio Spiritus sancti in
Martyribus.

Κ τις ἀρεῖν ἐθέλει παρακῆρατον ὄλβον ὀλύμπου,
ἢ δ' εὐδαιμονίῳ ἀμάραντον νόσφιν αἰῆς.
Κυκλωθεὶς δήλοισι πέριξ κακὰ πολλὰ πεπόνθη.
Τῆτον ἀλιτρονόου σαρκὸς κακομήχαν' ὄρμη
οὐ μόνον ἡδυπαθεῖσι δολορρα φήσιν ἰαίνει,
ὡς ρίψη σωτήρ' εἰς παρὰ ποσσὶν ἐφελκῶ.
Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν δαίμων κακόβουλον ἀκωπῶ
Ἀντήρας θωρήσσει ἀπειθέα κόσμον ἀλήτην.
Ὅψι δὲ πολλὰ παθῶν Χριστῷ πεφιλημέν' ἀνήρ,
Πολλὰ παθῶν εἶλεν νίκης δειδείκετον εὐχ' ὄρμη.
Σκέπτε μόνον παρὰ πίδασι φιλοχρίστων γυμνῶν ἀνδρῶν.
Οἱ κόσμος πρῶτον Χριστοῦ θελήματι πέντες,
Ἀτρεκίῳ στήριξαν ἀγακλέα μάρτυρι πόντω.
Ἄλλα πολλὰ φέρουσι παθόντες, πολλὰ καμόντες.
Αὐτὰρ ἀπωσάμενοι πίστιν κόσμοιο οἷσ' ἔσ,
Νικῶν, ἐν θανάτῳ παρ' ἀριστεύουσις ἄροντο.

Νῦν

Νῦν ἢ θεὸς ποιήσῃ φίλα φρονέσσαν ἀμοιβῶν.
Ὅφρα κεν ἀντὶ κακῶν, ἀγαθῶν ἀμνητὸν ἔχωσι,
Τερπόμενοι φίλον ἦτορ ἀπάντων νόσφι μεριμνῶν.
Ταῦτα φυλασσόμενοι καρδίαις ἐνὶ βάλλεο σῆσιν.
Ἐνθεν ἀνίκητον μετὰ χάρματι θάρσος ἀέζων,
οὐκὶ πολυπλανέουσιν ἐάσας πίσιν ἀέλλαις.
Νήδυμῳ οἷς πόντος ἐστὶ θεῶν πεπονημένα ῥέζειν.
τοῖς ἐν ἀμηχανίῃσιν ἐκείνῳ ἰπύροθ' ἦλθεν.
Ἐλπίς γὰρ βιότοιο, τὸν δ' ἄχρον οἶδεν ὀλέσσει,
θυμὸν ἄνω βλέψαι, χθονίων δ' ὠτρυνε λαθέσθαι.
ὣς ἔλαφ' ἄταχύνει ἰπὶ χθονὸς ὄμματ' ἀπὸ πῆξαι,
οὐκ ἀνδρῶν τρομεροῖσιν ἐν ἔασι μῦθον ἀκχεῖ.
ἀλλὰ ἐπειθ' ἀειρήφι μελήροισι, ὕψι κάρηνον
ἀιωρεῖ, πλέθρ' ἀειρήκοισι ἐξοχα πάντων.
ὣς ἀνδρες, γλυκερὸς χθονίων εἰς ἡμέρας ἔλκει,
ῥῆμα θεοῦ διδάσκει θοαῖς πεφορημένον αὔραις.
οἷσι δ' ἐν ἐλύμῳ πολίτωμα μέμηλεν ὑπερθεῖν,
οὔτοι κήδοντα χρεῖσ' λόγον ἐξοχα ἄλλων.

Τὸνεκεν ΕΓΓΕΛΒΕΡΤΕ χορῶν κεχαρισμένε μουσῶν,
Μέλπεσθαι σεμνοῖς μελέεσσιν ἀνάξι' ἐσσι.
Ὅτι σέφεις ἀνδρας τίστας ἀνθεσι ῥήτρησ'
οἵπερ ἀεθλεύσαντες ἀμύμονα πῖσόν ἀγῶνα,
καὶ λείβειν περὶ ἐνέτες ἀναιπίον αἶμα διωκταῖς,
σέμμα διημοσιώης, καὶ ἀέθλια κύδιμ' ἄροντο.
Πάμμακαρ, ὅς τῶν κατ' ἀμεμφέα οἶμον ὀδέυει.
Τῶν κῦδος ἀκηδὲς ὀπίσσει δέχσθαι ἀναρχῶν.

Ioachimus Corte Hamburgensis
Contubernali suo dilectiss. F.

D

Augustinus :

Procedat Spiritus sanctus in
medium & dicat amatori suo:
Vis me frui? Volo. contemne
quodcunq; terrenum. Con-
tempfi. Parum fecisti. Quid
amplius? Contemne te ipsum.
Contempfi. Multum fecisti,
sic me invenisti, sic ire, sic a-
mare est ad Deum ire ac pro-
venire.

Bernhardus :

*O retributio, cœlica mansio, vita perennis:
Quid datur? Et quibus? aether egentibus Et
cruce dignis,
Sidera vermibus, optima fontibus, astra ma-
lignis.*

Vox

*Vox nequit edere, lumina cernere, tangere plāta.
Sunt modò praelia, post modò præmia. qualia?*

plena

Plena refectio, nullaq; passio, nullaq; pœna.

Ignatius :

Firmiter, dum cæderis, qua-
si incus stato. Generosi est
athletæ cædi & vincere, maxi-
mè verò propter Deum nobis
omnia patienda sunt, ut
ipse nos patia-
tur.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines within a rectangular border.

Gb 777. I

800

ULB Halle 3
001 618 563

Sb.

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

VDT

104

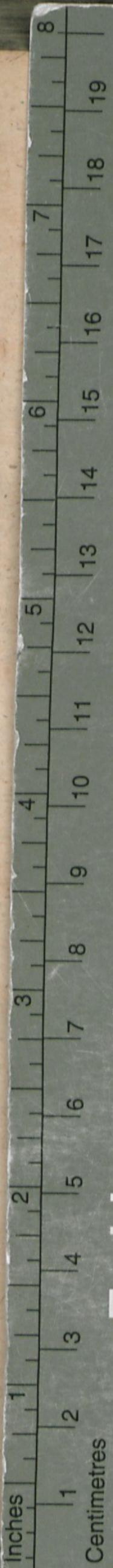
In splendoribus singularis imo celestis hominis filia

nomis sub tanta vniuersalitate
solentur reuerentur de regione
guina. **H**odie cadet pulcherrima
filia populi sui & omni patris oblit
fama sancti spiritus micata sed igne
materiali consumata. **H**ierem cor dicit
ad fidem inclinaret sed iam int
per gustando deitros amplexus v
deat per respicere eius concupierat
in illa iunamur & filia audierat
quia celestis pater illa ut reuerret
in vocaretur **S**andro igitur narcho
in predicante factum ad mensam pa
tris redit. **E**t cum illum cui male
adheret deseruit. **E**t que centum ca
dos olei dno suo redere debuit.
Accpta cautione sacramentorum
scribit sibi quinque & promeruit
esse illa **S**ic multi in retroactis era
ribus redire a suis errantibus. **S**ic ma
na magdalena sic mulier illa chana
neque per postquam negauerat
redit. **E**t paulus xpi voce perstrat
responit. **M**arthe a tunc dicitur ipse
pater redit pcomio. **E**t sacheu lico

Cus qui hunc di
nati verbum transt
cruas ad eum missa
is voce coniecta:
mus: ut dicitur pati
in eius meretur
tantum formam: qui bec
in oram fieri precepit
is dominus noster
Hic martyr **offi**
cceptauerunt. **L**olla.
illa tuam quoniam
supplicium p picius
que te impudice de
tary martyria ma
de locum eius
saltequantur.
Donati martyr
Vna condicione

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

H

A T I O

ILIO SPI-

ANCTI IN

YRIBVS:

da Generoso-

erendissimorum & cla-

rum, Nobilisque & Eru-

osa juventutis

rona:

itebergensium Academia

tes feriâ recitata

ab

STRIDTHORSTIO

VRGENSI.

BERGAE,

per Iohan. Gorman.

M. DC. VII.

3

59

3.

